

Приватна предшколска установа "МОЈ ВРТИЋ"

Ул. Миодрага Марковића 10а

Пожаревац

ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ПРИВАТНЕ ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ
"МОЈ ВРТИЋ"

Септембар 2025.

САДРЖАЈ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	3
1. ПОРТРЕТ УСТАНОВЕ	4
1.1. ЛОКАЛНО ОКРУЖЕЊЕ	4
1.2. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА УСТАНОВЕ	6
1.2.1. КАДРОВСКИ УСЛОВИ РАДА	8
1.3. КУЛТУРА УСТАНОВЕ: МИСИЈА И МОТО УСТАНОВЕ	9
2. ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА КАО МЕСТО РЕАЛНОГ ПРОГРАМА ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА	11
2.1. ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИ ПРОГРАМ КАО ИЗРАЂАЈУЋИ ПРОГРАМ ЗАЈЕДНИЧКОГ ЖИВЉЕЊА	11
2.2. ПОНУДА ПРОГРАМА И УСЛУГА	17
2.2.1. РАДИОНИЦА СТРАНИХ ЈЕЗИКА-ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	18
2.2.2. КРОЗ ФОЛКЛОР И МУЗИКУ ДО ЗДРАВОГ И ВЕСЕЛОГ ДЕТЕТА	19
2.2.3. СПОРТОМ ДО ЗДРАВОГ ДЕТЕТА	20
2.2.4. ЕКОЛОШКЕ РАДИОНИЦЕ	21
2.3. ФИЗИЧКО ОКРУЖЕЊЕ КАО ДИМЕНЗИЈА ПРОГРАМА	21
3. ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА КАО МЕСТО ДЕМОКРАТСКЕ И ИНКЛУЗИВНЕ ПРАКСЕ	26
3.1. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ	26
3.2. ПОВЕЗАНОСТ СА ЛОКАЛНОМ ЗАЈЕДНИЦОМ	29
3.3. РАД СА ДЕЦОМ И ПОРОДИЦАМА ИЗ ОСЕТЉИВИХ ГРУПА	30
3.4. ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ НАСИЉА	33
3.5. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ "МОЈ ВРТИЋ"	35
3.4. ТРАНЗИЦИЈА И КОНТИНУИТЕТ У ОБРАЗОВАЊУ	44
4. ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА КАО МЕСТО РЕФЛЕКСИВНЕ ПРАКСЕ	46
4.1. ЗАЈЕДНИЦА РЕФЛЕКСИВНЕ ПРАКСЕ: РАЗВОЈ ПРАКСЕ, ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ И ЈАВНО ДЕЛОВАЊЕ	46
4.2. ВРЕДНОВАЊЕ КРОЗ ПРАЋЕЊЕ И ДОКУМЕНТОВАЊЕ ОСТВАРИВАЊА ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	48

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Предшколски програм приватне Предшколске установе „МОЈ ВРТИЋ“ креиран је на основу:

- Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, број 88/17, 27/18, 10/19, 6/20)
- Закона о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник РС“, број 18/10, 101/17, 113/17, 10/19)
- Основа програма предшколског васпитања и образовања – Године узлета
- Других важећих правилника којима се регулише делатност предшколског васпитања и образовања
- Развојног плана ПУ „МОЈ ВРТИЋ“
- анализе и процене квалитета реализованих програмских активности у протеклом периоду
- анализе потреба и очекивања породица
- анализе специфичности локалне заједнице у којој се вртић налази.

1. ПОРТРЕТ УСТАНОВЕ

1.1. ЛОКАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

Пожаревац је средиште Браничевског округа и представља значајан административни, економски и културан центар Србије. Последњи попис становништва показао је да град има 44183 становника. Од Београда је удаљен око 80 км.

Слика бр.1: Зграда СО Пожареваца

Пожаревац заузима део плодне и богате браничевске равнице која је окружена трима рекама: Дунавом, Великом Моравом и Млавом. Положај града је у саобраћајном и географском погледу веома повољан. Мрежа путева као и мостови на рекама повезују град са осталим градовима Србије. Значај Пожаревца препознат је кроз историју. Прво помињање града датира из 1467. године, а посебан значај добија 1718. године када је потписан "Пожаревачки мир" којим тадашње велике силе Аустрије и Турске прекидају непријатељства. Трагови историје видљиви су и данас кроз називе улица, споменика, музеја... Централна улица града носи назив Табачка чаршија и води у градски парк којим доминира споменик кнезу Милошу Обреновићу. Ту је и Народни музеј, који је, после Београда, најстарији у Србији. У

близини музеја је меморијална галерија Милене Павловић Барили, а мало даље од центра спомен-парк Чачалица са пуно зеленила, извора, место одмора и рекреације. Надамак Пожареваца је археолошки локалитет Виминацијум, који датира из периода Римљана. Дакле, Пожаревац је град који са два градска језгра (град Пожаревац и Костолац) и 24 сеоска насеља нуди богат садржај сваком мештанину, препун је културно-историјских, археолошких знаменитости, природних богатстава, значајних манифестација (Љубичевске коњичке игре).

Слика бр.2: Споменик кнезу Милошу Обреновићу

Слика бр.3: Музеј града Пожареваца

У Пожаревцу се показала потреба за проширењем капацитета предшколске установе како би се извршио комплетан обухват деце програмом предшколског васпитања и образовања. Наиме, све већа миграција становништва из села ка граду ствара и већу потребу за упис деце у вртић и колектив, што је знатно утицало да у постојећим предшколским установама буде знатно већи број деце по групама преко законског норматива. То указује на потребу отварања новог објекта чијим би се стварањем изашло у сусрет све већим захтевима родитеља да сигурно збрину децу у току свог радног времена.

Иначе, само окружење даје знатне могућности за квалитетан рад и афирмисање установе у локалној заједници. Установа ће успоставити сарадњу са Домом здравља Пожаревац, Центром за социјални рад, постојећим основним школама и Предшколском установом "Љубица Вребалов", Народним музејом, Културно-

образовним центром Пожаревац у оквиру којих раде Народна библиотека, позориште, меморијална галерија Милене Павловић Барили. Ту су још и спортски клубови, привредна предузећа, као и места за излете и рекреацију (Љубичево, Чачалица...). Одговорност ове приватне установе ће бити и у домену побољшања и унапређивања сарадње са постојећом локалном заједницом чиме ће допринети квалитетнијем боравку деце.

1.2. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА УСТАНОВЕ

Радно време Установе је од 06:00 до 17:00 часова, односно 11 сати дневно. Установа током године своју делатност обавља по календару рада. Радна година почиње по добијању решења Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије о испуњавању услова за рад у погледу простора, опреме, дидактичких средстава, васпитача, стручних сарадника, броја деце и програма васпитања и образовања за почетак рада и обављања делатности у текућој години и завршава се 31. августа. Током летњих месеци рад ће бити организован према потребама родитеља и приоритетима Установе. Припремни предшколски програм траје 9 месеци у континуитету, у складу са Законом.

Што се тиче начина рада са децом, у приватној Предшколској установи "МОЈ ВРТИЋ" је организован целодневни и полудневни боравак.

Целодневни боравак у трајању од 11 часова организован је:

- за децу узраста од годину дана до 5,5 година;
- припремни предшколски програм за децу од 5,5 до 7 година.

Полудневни боравак у трајању до 4 сата организован је:

- за децу узраста од годину дана до 5,5 година;
- припремни предшколски програм за децу од 5,5 до 7 година.

Приказ група у предшколској установи

Групе	Број васпитача	Време рада
Млађа јаслена група	1	11h
Средња јаслена група	1	11h
Старија јаслена група	2	11h
Млађа васпитна група	1	11h
Средња васпитна група	1	11h
Припремна предшколска група	2	11h
Укупно	8	

Број деце је у складу са нормативима које прописује Закон о предшколском васпитању и образовању.

Дневним распоредом активности обезбеђују се различите децје активности, правилно смењивање по интензитету, што доприноси природном ритму живљења, јер је за дете и васпитача свака ситуација искуствено и значајно развојна. Ритмом живота установе није посебно испланирано време уз стриктно придржавање сатнице, већ систем живота и рада који се прилагођава датим потребама и олакшава функционисање свих учесника. Време одмора се организује у односу на узраст и потребе деце и у договору са родитељима пратећи индивидуалност сваког детета.

У складу са Статутом Установе васпитно образовни рад у предшколској Установи се реализује на српском језику.

1.2.1. Кадровски услови рада

Управа приватне Предшколске установе "МОЈ ВРТИЋ" запошљава сав неопходан кадар за њено правилно функционисање.

Преглед запослених према профилима стручности

Редни број	Профил	Број запослених
1.	Директор	1
2.	Васпитач	4
3.	Медицинска сестра-васпитач	4
4.	Медицинска сестра на превентивној здравственој заштити	1
5.	Техничко особље	3
6.	Референт за кадровска питања	1

Као подршку у квалитетној реализацији рада, за обављање различитих стручних послова Установа ангажује и спољне сараднике (2 стручна сарадника).

Радно време запослених регулисано је кроз Статут Установе, одлуком директора о радном времену и систематизацији, где су наведени задаци и описи послова по радном месту. Радно време свих запослених је осам сати и организовано је по одлуци о радном времену, законом и структуром о четрдесеточасовној радној недељи.

1.3. КУЛТУРА УСТАНОВЕ: МИСИЈА И ВИЗИЈА УСТАНОВЕ

Концепција и организација рада приватне Предшколске установе "МОЈ ВРТИЋ" заснива се на виђењу вртића као места заједничког живљења деце и одраслих, где програм није нешто што је унапред дато и прописано, већ се континуирано гради и развија кроз неговање односа између деце и одраслих, као и кроз активно учешће свих актера (деце, васпитача, породице, локалне заједнице). Осим тога, значајна одредница предшколске установе је и то да се у раду посебан акценат ставља на физичке активности, као и на формирање здравих навика код деце (правилна исхрана, редован боравак на отвореном, бављење физичким и спортским активностима).

МИСИЈА приватне Предшколске установе "МОЈ ВРТИЋ" гласи:

Ми смо предшколска установа у коју деца радо долазе и из ње одлазе обogaћена новим знањима, искуствима и доживљајима. Обезбеђујемо деци на раном узрасту негу, исхрану, васпитање и образовање, добру припрему за школу и живот. Допуна смо породичном васпитању. Отворени смо према породици и средини у којој живимо. Сва деца у нашој установи остварују све своје потенцијале у заједници друге деце, родитеља, васпитача и сарадника установе.

ВИЗИЈА приватне Предшколске установе "МОЈ ВРТИЋ" гласи:

Желимо да неговањем климе професионализма и међусобног уважавања будемо установа која пружа максималан допринос свестраном развоју деце; да деца кроз учење, дружење и игру упознају себе и свет око себе, да постанемо предшколска установа у којој се рад заснива на развијању истраживачког духа, критичког мишљења, прихватања различитости и толеранцији, да кроз пружање подршке породици развијамо добро у сваком детету, јер "ако дете живи у пријатељском окружењу, научиће како да нађе љубав".

Дакле, основна смерница рада наше установе јесте унапређивање квалитета рада у целини и појединачно у свим његовим сегментима. При том се мисли на васпитно-образовни рад, смештај, негу, исхрану, превентивно-здравствену и социјалну заштиту, сарадњу са породицом, локалном заједницом, васпитно-образовним установама, установама културе, социјалне и здравствене заштите, медијима, различитим организацијама и институцијама. У складу са тим, приоритетни циљеви у оквиру Развојног плана приватне Предшколске установе "МОЈ ВРТИЋ" су:

- Унапредити сарадњу са породицом јачањем партнерских односа (нарочито у периоду адаптације)
- Проширити садржаје у оквиру физичког васпитања деце
- У већој мери укључити децу и родитеље у процес документовања децјег развоја
- Унапредити превентивно-здравствену и социјалну заштиту деце
- Уважавати индивидуалне потребе деце
- Побољшати међуљудске односе међу запосленима
- Промовисати рад установе на нивоу локалне заједнице и шире
- Јасно дефинисати задужења и правила функционисања у установи
- Обезбедити адекватан простор за све васпитне групе и потребан инвентар, средстава, материјале и стручну литературу у складу са Општим основама
- Обезбедити адекватан простор за реализацију физичких активности.

2. ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА КАО МЕСТО РЕАЛНОГ ПРОГРАМА ВАСПИТНО- ОБРАЗОВНОГ РАДА

2.1. ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИ ПРОГРАМ КАО ИЗРАЊАЈУЋИ ПРОГРАМ ЗАЈЕДНИЧКОГ ЖИВЉЕЊА

Реални програм настаје и гради се у реалном контексту васпитно-образовне праксе. Он није унапред одређен и дефинисан, већ настаје и гради се кроз заједничко учење деце и одраслих, обликује културом вртића, породице и локалне заједнице и ширег друштвеног контекста, кроз аутентичност односа у ситуацијама, догађајима и активностима које су за децу смислене. Програм се развија као процес заједничког учења деце и одраслих у оквиру кога одрасли и деца заједнички конструишу знања и разумевање себе и света, а не као примена програма на децу према унапред испланираним појединачним активностима и издвојеним садржајима подучавања. Дакле, програм је израњајући, а не унапред прописан.

Кроз Предшколски програм приватне Предшколске установе "МОЈ ВРТИЋ" негује се **СЛИКА О ДЕТЕТУ** која се заснива на следећим савременим педагошко-психолошким схватањима о детету:

- ❖ *дете је јединствено и целовито биће* - његов интелектуални, емоционални, сензо-моторни, социјални и говорни развој је узајамно условљен и повезан;
- ❖ *дете је компетентно и богато потенцијалима* - оно није само биће потреба, већ поседује потенцијале који га чине компетентним учесником сопственог учења и развоја;
- ❖ *дете је активни учесник заједнице вршњака и одраслих* - дете је активни учесник у односима и процесима у породици, предшколској

установи и заједници којој припада и својим учешћем доприноси обликовању те заједнице;

- ❖ **дете је посвећено учењу** - оно има урођену мотивацију да учи и сазнаје; учење је интегрисано (подразумева јединство мисли, доживљаја и акције) и представља коконструкцију знања са вршњацима и одраслима у ситуацијама које су за дете смислене;
- ❖ **дете је креативно** - користи различите начине изражавања који су једнако вредни како би изразило, разумело и разменило осећања, идеје, мисли, вредности и уверења;
- ❖ **дете је биће игре** - кроз игру дете доживљава, проширује и прерађује искуства, обликује себе и свет и гради сазнања о себи и свету који га окружује.

Важан ослонац у развијању реалног програма приватне Предшколске установе "МОЈ ВРТИЋ" представљају и следећи **ПРИНЦИПИ**:

- ❖ **принцип усмерености на односе** - васпитачи настоје да стварају подржавајуће социјално и физичко окружење којим се обезбеђује сигурност, континуитет, учешће деце и укљученост васпитача. У раду доминирају заједничке активности деце у којима се договарају, праве заједно, деле, решавају проблеме, помажу једни другима уз подршку васпитача;
- ❖ **принцип животности** - вртић није место изоловано од окружења и стварног живота, па васпитачи настоје да развијају заједништво деце и одраслих и повезивању са породицом и локалном заједницом стварањем прилика за заједничко учење. Заједничко учење деце и одраслих подразумева да истражују теме и догађаје који су њима смислени;
- ❖ **принцип интегрисаности** - деца су целовита бића, карактерише их јединство мисли, акције и доживљаја па зато васпитачи настоје да стварају прилике за учење у којима ће деца моћи да пробају и испитују своје идеје, буду у инспиративним окружењима и користе различите

материјале, а не да унапред планирају ситуације подучавања према аспектима развоја;

- ❖ **принцип аутентичности** - у вртићу се поштује јединственост деце и њихових породица, па васпитачи деци пружају подршку и прилику да раде и учествују кроз оно што могу, умеју, знају и у чему се добро осећају. У том погледу посебан акценат се ставља на индивидуализацију рада;
- ❖ **принцип ангажованости** - деца уче кроз личну активност, онда када су заиграна, активна, када могу да се изражавају на различите начине, када нешто заједно истражују и сазнају са другом децом и одраслима. Принцип ангажованости подразумева укљученост васпитача и учешће у игри, а не директно подучавање;
- ❖ **принцип партнерства** - вртић није само зграда и двориште, већ свако место где деца могу нешто да доживе и науче, па васпитачи настоје да у развијање програма укључују породицу уважавајући њихове идеје и предлоге као и ширу локалну заједницу повезујући истраживања у вртићу са контекстом у коме деца живе.

У складу са наведеном сликом о детету и принципима развијања реалног програма, **ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА** се не дефинишу краткорочно, већ су дугорочно оријентисани. Општи циљеви програма су:

- подршка добробити детета и то персоналној (бити добро и функционисати успешно), делатној (умети и хтети) и социјалној (припадати, прихватити и учествовати);
- стварање прилика и могућности да деца буду срећна, да се осећају задовољно, остварено и прихваћено, да граде односе поверења, уважавања, блискости и пријатељства;
- да деца развијају диспозиције за целоживотно учење (отвореност, радозналост, отпорност, рефлексивност, истрајност, поверење у себе);
- стварање прилика да се деца упознају, истражују и преиспитују различита подручја људског сазнања и делања, различите продукте културе;

- да породице имају прилике да активно учествују у васпитању и образовању своје деце и да развијају родитељске компетенције;
- да практичари у предшколској установи имају прилику да испоље своју професионалност, креативност и аутономију;
- да и локално окружење предшколске установе буде место за заједничко истраживање деце и одраслих и за развијање пројеката;
- континуирано унапређивање квалитета предшколског васпитања и образовања кроз повезивање практичара у истраживачку заједницу.

Кроз развијање реалног програма стварају се услови за остваривање наведених дугорочних циљева. За дете, програм се манифестује као остваривање његове добробити кроз **ОДНОСЕ** који се развијају са физичким окружењем, вршњацима и одраслима у реалним ситуацијама **ДЕЛАЊА**. Дакле, како у вртићу не образује и не васпитава директно подучавање деце нити тзв. усмерене активности, посебна пажња се поклања *грађењу односа заједништва деце и одраслих и активном учешћу деце у различитим ситуацијама*, јер су они покретачи децејег учења и развоја.

С тим у вези, деци се омогућава да изграде однос поверења и социјалне и физичке предвидљивости, да се осећају сигурно, да имају континуитет у односу са значајним блиским особама, да буду активно укључена и да кроз учешће утичу на свет око себе. Васпитачи ће настојати да граде односе кроз заједничко учешће у активностима са децом, одржавањем баланса у начинима учешћа и подстицањем узајамног односа поштовања и разумевања.

Такође, у предшколској установи се води рачуна да се током читавог дана стварају прилике за истраживање и активно учешће деце уз подршку васпитача. Учесће деце обухвата на првом месту *игру* и то отворену (деца према сопственој иницијативи граде план и правила игре, а васпитач само припрема средину и прати игру), проширену (васпитач се игра са децом и на тај начин подржава њихову игру) и вођену (васпитач уз договор са децом иницира и усмерава игру). Осим игре, деца активно учествују у различитим *животно-практичним ситуацијама* (рутинама,

ритуалима, аутентичним ситуацијама у вртићу или блиском окружењу детета), као и у *планираним ситуацијама учења* (ситуације које деца и васпитачи покрећу како би се нешто сазнало, истражило, доживело, представило).

Васпитачи развијају програм кроз планирање различитих **ТЕМА/ПРОЈЕКТА**. Теме/пројекти представљају стваралачки чин деце, васпитача, родитеља и других учесника васпитно-образовног процеса који је усмерен на продубљено истраживање неке проблематике смислене и изазовне деци, а кроз које се долази до неког аутентичног решења или одговора. Они проистичу из свакодневних искустава деце у и изван вртића, из ситуација које доживљавају или их чекају у блиској будућности, из ситуација које их зачуђују и привлаче њихову пажњу, из догађаја у окружењу у којима деца учествују.

Теме/пројекти се развијају кроз неколико корака - фаза:

1. отварање/покретање пројекта

У овој фази васпитач прати дечју игру, слуша њихове идеје, ослушкује разговоре и питања која постављају, прати реакције на одређене материјале и анализира шта је у датом контексту за децу смислена проблематика за коју исказују заинтересованост. На основу уоченог повода за пројекат, васпитач истражује различите изворе (литература, интернет...) и уноси провокацију за истраживање у пројекту (провокативни материјали, реални предмети, фотографије, филм, посете...). Након тога, деца и васпитачи се договарају како да започну истраживање и формулишу питање/проблем које је у фокусу пројекта. Осим тога, позивају се породице да дају своје предлоге и идеје и укључе се у развијање пројекта тј. "тема/пројекат иде кући". На основу свега наведеног деца и васпитачи израђују почетни панел који садржи почетне идеје које су покренуле пројекат; информације о унетој провокацији и дечијим реакцијама на њу; почетна дечја искуства, претпоставке, питања представљена кроз цртеже, слике, коментаре и сл; позив за родитеље и простор за њихове идеје; фотографије у вези теме пројекта; почетна истраживања.

2. развијање пројекта

Пројекат се развија кроз аутентични низ међусобно повезаних планираних ситуација учења, игре и ритуала, кроз које се на интегрисан начин даље продубљује тематика којом се група бави. Васпитачи уносе промене у простор и обезбеђују различите материјале и ресурсе у складу са пројектом. Такође, омогућавају деци да уче из различитих доживљаја, искустава и извора (филм, игра, сликовнице, интернет...), да истражују у вртићу са децом других група и са другим одраслима. Осим тога, деца и васпитачи у овој фази истражују на аутентичним местима у локалној заједници и са познаваоцима проблематике пројекта. Васпитачи подстичу децу да своја истраживања представе на различите начине у складу са стилем учења и изражавања (покрет, цртање, сликање, вајање, шеме, фотографије, приче...). На основу свега тога, васпитачи не планирају активности дугорочно, већ само наредни корак или два у пројекту, при чему су и сами учесници у истраживачком процесу заједно са децом и другим одраслима. Тиме је програм израњајући, а не унапред прописан процес. У овој фази деца и васпитачи израђују процесни панел који на различите начине документује процес истраживања (фотографије чиме се деца баве; фотографије места и ситуација заједничког учешћа деце са одраслима и децом других група и ван вртића уз коментаре; позив родитељима на учешће и фотографије учешћа родитеља; дечије радове настале током развијања теме/пројекта уз коментаре деце и васпитача) и различите панеле.

3. затварање/слављење пројекта.

Сваки пројекат се завршава слављењем. Деца и васпитачи могу да славе пројекат са другом децом и одраслима у вртићу, али и да представе пројекат родитељима и другим учесницима, као и широј локалној заједници. Слављењем се сагледава цео процес развијања теме/пројекта онако како га виде деца – од његовог покретања до решења до кога се дошло и настанка одређене промене у њиховом окружењу. У овој фази васпитачи почињу да послушкују и прате деčју игру како би започели нови циклус планирања тј. да идентификују могуће поводе за нови пројекат.

Доминантни начин рада током развијања пројекта је рад у малим групама, у пару, али и индивидуално. Заједничка окупљања организују се у функцији договора,

прављења плана истраживања, вођене игре и сл. Ритам дана је флексибилан и одређен је оброцима и временом за одмор, док се деčје активности и истраживања дешавају током читавог дана, а не само у одређеним деловима дана. Васпитач је учесник и моделатор истраживања, а не неко ко директно подучава.

ДОКУМЕНТОВАЊЕ је циклични процес планирања, посматрања, бележења, снимања искустава деце и одраслих у реалном програму и тумачења значења документованог, са циљем да се продуби разумевање и отварају нове могућности у развијању програма. Праћење кроз документовање обухвата *праћење учења и развоја детета* и праћење *како се развија програм*. Деçје учење и развој документују се кроз деçји портфолио, а развијање реалног програма кроз пројектни портфолио, почетне и процесне паное.

2.2. ПОНУДА ПРОГРАМА И УСЛУГА

У приватној Предшколској установи "МОЈ ВРТИЋ" организују се следећи редовни програми:

- Целодневни боравак у трајању од 11 часова организован је:
 - за децу узраста од годину дана до 5,5 година;
 - припремни предшколски програм за децу од 5,5 до 7 година;
- Полудневни боравак у трајању до 4 сата организован је:
 - за децу узраста од годину дана до 5,5 година;
 - припремни предшколски програм за децу од 5,5 до 7 година.

Осим тога, у нашој предшколској установи организују се и посебни и специјализовани програми према интересовањима и потребама деце и родитеља, а у складу са Правилником о стандардима услова за остваривање посебних програма и Правилником о врстама, начину остваривања и финансирања посебних,

специјализованих програма и других облика рада и услуга које остварује предшколска установа. У реализацији ових облика учествоваће васпитачи, стручни сарадници и спољни сарадници. Остварићемо сарадњу са спољним сарадницима који ће програмски осмислити и реализовати следеће активности: енглески језик, музичке радионице, спортске активности, фолклот и еко-радионице. У реализацији ових активности важан ће бити тимски рад васпитача, стручних сарадника и спољних сарадника, као и праћење ефеката и квалитета рада како би допринели унапређивању и побољшању квалитета.

2.2.1. Радионица страних језика- енглески језик

Учењем језика на раном узрасту деца добијају највећу могућу предност када је у питању учење и усвајање језика. Почетак учења страног језика у раном узрасту позитивно се одражава на интелектуалне способности деце, подстиче и оплемењује њихов духовни развој, подстиче већу флексибилност у размишљању, ствара бољи осећај за језик, повећава толеранцију и поставља темеље за разумевање и поштовање других култура, ствара добру подлогу за наставу учења језика у школи.

Специјализовани програм енглеског језика у предшколској установи намењен је деци узраста од 4 године до поласка у школу. Изводи се кроз игру, покрет, сакривање предмета и погађање појмова, понављање израза, учење песмица и цртање, као и развој перцепције и социјализације. Радом у мањим групама и праћењем савремене литературе реализатори активно негују социјализацију, али и индивидуализацију у раду.

Општи циљеви програма:

- побољшање општег нивоа знања енглеског језика;
- интензиван рад на активном коришћењу језика;

- развијање вештине говора, читања, писања и слушања у складу са језичким потребама и могућностима полазника;
- усвајање вокабулара и језичких функција од најнижег нивоа;
- константна евалуација напредовања деце.

Методичка начела програма:

- комуникативан приступ;
- креирање програма према потребама деце;
- метода игре и покрета;
- константно праћење напредовања деце.

Програм енглеског језика за децу предшколског узраста траје осам месеци, два пута недељно по 30 минута, у терминима након завршетка редовних активности предшколске установе. Групе ће бити формиране према старосној доби деце од 4-5 година и од 5-7 година, као и на основу предзнања које деца имају. Број деце у групи је од 15-20-оро деце. Реализатор програма ће бити лице са VI степеном стручне спреме - наставник енглеског језика са лиценцом за рад у васпитно образовним установама. Евалуација програма се огледа у месечним извештајима наставника - сарадника. На крају програма организује се завршна приредба, када ће деца пред родитељима показати шта су научила.

2.2.2.Кроз фолклор и музику до веселог и здравог детета

У развоју предшколског детета, игра представља примарну активност у којој дете развија креативне способности, стиче и проширује искуства, унапређује социјалне и комуникативне вештине, опажа и разуме емоционална стања како сопствена тако и туђа. У раду се разматра васпитно-образовна вредност деце игре, њен утицај и развој и учење деце предшколског узраста, са посебним освртом на музичке и фолклорне игре. Оне доприносе развоју музичких способности, али и

свеукупном развоју детета. Звук, ритам и покрет су за дете од одлучујућег значаја како за физички тако и за психички развој.

Општи циљеви програма:

- развијање слуха, ритма и музичке меморије;
- развијање креативности и маштовитости;
- развијање децјег интересовања за музику и плес.

Методичка начела програма:

- комуникативни приступ;
- метода игре и покрета;
- подстицање интересовања за музику и плес;
- стално праћење напредовања деце.

2.2.3. Спортот до здравља

Бављење спортом на раном узрасту развија код деце љубав према спорту, доприноси правилном расту и развоју деце као и стицање навика за вођење уредног и здравог живота. Почетак бављења спортом у раном узрасту оплемењује духовни развој деце, подстиче већу флексибилност у размишљању, повећава толеранцију и поставља темеље за разумевање и поштовање других. Бављење спортом поспешује дисциплину, развија такмичарски дух, самопоуздање и самоконтролу, контролисање агресије и развија фер-плеј међу децом.

Тренинзи се организују кроз игру, покрет, са акцентом на развијању равнотеже, координације покрета, брзине, снаге, спретности, гилкости тела. Радом у мањим групама активно се негује социјализација и индивидуализација.

Општи циљеви програма:

- развијање љубави према спорту и здравом начину живота;

- правилан психо-физички развој деце;
- развијање позитивних карактерних особина;

Методичка начела програма

- комуникативан приступ;
- креирање програма према потребама деце;
- метода игре и покрета;
- константно праћење напредовања деце.

2.2.4. Еколошке радионице

Намењене су деци узраста од 3 године до поласка у школу. Циљеви креативних и едукативних еко-радионица су развој еколошке свести и одговорног односа према животној средини, развој креативности, критичког мишљења и активизма у области заштите животне средине. Значајан аспект програма је укључивање породице и локалне заједнице у различите еко-акције које ће се организовати у оквиру установе: прикупљање рециклажног материјала, изложбе дечијих продуката који су настали употребом рециклираног материјала, акције чишћења и уређења дворишта вртића, прављење кућица и хранилица за птице, еколошке приредбе, представе и сл. У реализацији ових радионица у пролећном и летњем периоду користиће се и двориште установе (који ће бити прилагођено тој намени, опремљено дидактичким и ликовним материјалом).

2.3. ФИЗИЧКО ОКРУЖЕЊЕ КАО ДИМЕНЗИЈА ПРОГРАМА

Физичко окружење на директан начин обликује положај детета и васпитача у програму. Односи који проистичу из физичког окружења и којима се истовремено обликује физичко окружење чине непосредну средину за учење. Простор није нешто дато по себи, независно од програма, већ обрнуто, он на најдиректнији и најконкретнији начин одражава концепцију програма и треба да буде у складу са концепцијом Основа програма.

Седиште Предшколске установе "МОЈ ВРТИЋ" се налази у улици Миодрaгa Марковића бр.10, општина Пожаревац. Објекат предшколске установе налази се у делу насеља који својим положајем обезбеђује потребан мир и нема опасности за децу у погледу саобраћаја. Дворишни простор између објеката делује инспиративно и привлачно. Испуњен је потребним садржајима, прилагођеним деци предшколског узраста.

Рад се реализује у наменски прилагођеном објекту који чине три одвојена нивоa (полусутеренски, високоприземни и спратни) у оквиру којих су, у складу са Правилником о ближим условима за оснивање предшколске установе, подељене просторије за боравак деце, за запослене и помоћне просторије. Осим дворишта, вртић поседује и два пространа игралишта која су оргађена и безбедна за боравак деце.

Слика бр.4: Објекат предшколске установе

У полусутеренском делу смештена је кухиња дистрибутивног типа са трпезаријским делом, остава и перионица, просторија која ће се користити за припрему за рад и одмор васпитача са издвојеним делом за превентивно-здравствени рад и изолацију болесног детета, канцеларија директора и стручног сарадника,

санитарна просторија за запослене, као и просторија за еколошке радионице и друге повремене облике рада са децом старијег вртићког и предшколског узраста.

На високом приземљу објекта налазе се улазни и гардеробни део за децу јасленог узраста, три радне собе за јаслене групе деце, санитарна просторија за децу и санитарна просторија за запослене.

До спрата Установе воде степенице (обложене неклизацијом) са прописно постављеним рукохватима.

На спрату је одвојен гардеробни део за децу вртићког и предшколског узраста, три одвојене просторије за боравак деце вртићког и предшколског узраста и санитарна просторија за децу.

Васпитачи и сви запослени настоје да целокупан простор предшколске установе континуирано уређују у складу са Правилником о ближим условима за оснивање, почетак рада и обављање делатности предшколске установе и то како просторе радних соба, тако и заједничке просторе. У том погледу, води се рачуна да простор подржава сарадњу и позитивну међузависност, посвећеност у активности и иницијативност деце, истраживање, експериментисање и стваралаштво, различитост, припадност и персонализованост, телесни, сензорни и естетски осећај и зачудност.

У оквиру радних соба васпитачи формирају различите **ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ** помоћу ниских полица, преграда, столова, завеса, паноа... Просторне целине представљају издвојена места за учење у којима деца могу да се неометано, у мањим групама, баве специфичном врстом истраживања. Број формиранних целина у собама зависи од теме/пројекта, као и од величине саме радне собе. Најчешће се у радним собама формирају следеће просторне целине:

- **литерарна** - то је простор наратива, писане речи - књига (бајке, сликовнице, енциклопедије), штампаних материјала (проспекти, симболи, брошуре...), као и простор различитих начина симболичког изражавања и представљања (слова, бројеви, шеме, мапе, графикони, симболи);

- **за конструисање** - садржи материјале и средства за градњу, конструисање, пројектовање, прављење шаблона и тродимензионалних шема и макета, расклапање и склапање, испитивање физичких својстава различитих предмета;
- **за визуално изражавање** - садржи средства и материјале који омогућавају деци да истражују и изразе своје мисли, доживљај и сазнања кроз визуално истраживање и представљање - цртање, сликање, моделовање, обликовање, колаж, отискивање, стварање тродимензионалних форми и инсталација;
- **за симболичку игру** - својом опремом, материјалима и средствима одражава спону између вртићког живота и породичног и живота заједнице; требало би да наликује породичном амбијенту;
- **за осамљивање и скривање** - пружа могућност скривања и/или осамљивања детета, појединачно или у пару, са блиским другима; нуди позивајућу, опуштајућу, „ушущкану“ атмосферу у којој деца могу да се изолирају, разговарају или неометано нечим баве;
- **за звук и покрет** - то је простор где деца истражују звук и покрет, откривају да музика и покрет могу да забаве, опусте, смире, оплемене, развеселе, подуче, инспиришу;
- **за истраживање светлости и сенки** - то је засенчен простор у коме има мање светлости; пружа вишеструке могућности за игру и истраживање облика, боја, текстура; симбола; просторних релација; покрета; практичне манипулације и сензорног доживљаја; драмског изражавања; самосталне посвећености и опуштања и заједничког учешћа;
- **сензорна** - својом опремом, материјалима и средствима пружа прилике за игру и истраживање кроз непосредно чулно искуство и практичну манипулацију; посебно је значајна у јасленим групама;
- **кинестетичка** - такође значајна у јасленим групама; опремом и материјалима треба да обезбеђује деци различите начине кретања: пузећи, корачајући, трчећи; савладавање препрека; пењање, спуштање, љуљање, провлачење, одржавање равнотеже.

Материјали и средства у оквиру просторних целина су класификовани и доступни деци. Такође, васпитачи воде рачуна да средина за игру деце буде богата различитим неструктурираним и полуструктурираним материјалима, сензорним материјалима, природним материјалима, реалним предметима, различитим рестловима, материјалима који подржавају развој ране писмености...

Приликом развијања теме/пројекта, а нарочито приликом слављења пројекта, васпитачи и деца различите продукте излажу у простору радне собе, као и у заједничким просторима стављајући их у функцију подржавања дечје игре и истраживања. Том приликом посебно се води рачуна о следећем:

- да изложено одражава процес учења деце у групи;
- да изложено одражава вредност заједништва у учењу и истраживању, да су се деца и васпитачи ускладили око заједничког циља;
- да пружа прилику за игру и истраживање тј. да простори у вртићу имају више функција;
- да је простор персонализован тј. да одражава како специфичност и заједништво групе, тако и сваког детета понаособ, његове јаке стране и начине учешћа, његову породицу.

Заједнички простори, начин њиховог уређења и организовања на очигледан начин осликавају вредности и уверења који су доминантни у датом простору, шаљу поруку шта нам је у вртићу важно и чему тежимо. Деца добро познају све просторије у вртићу и њихову намену и имају прилику да током дана бирају просторне целине у којима ће се бавити одређеним активностима, а поштујући договорена правила. Идеја је да на тај начин деца целокупан простор вртића доживе као свој, да се подржи стална међувршњачка интеракција и учење, као и дечија истраживања у просторима који подржавају њихове различите стилове учења. Заједнички простори, поред тога што ће, кроз почетне и процесне паное и панеле, одражавати осећај добродошлице за децу и њихове породице и осликавати реални програм у вртићу, представљаће и места за сусретања и заједничке активности деце различитих узраста.

3. ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА КАО МЕСТО ДЕМОКРАТСКЕ И ИНКЛУЗИВНЕ ПРАКСЕ

3.1. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Породица је један од најважнијих агенаса целокупног развоја детета. Стога је веома важан задатак успостављање партнерства и двосмерне комуникације између предшколске установе и родитеља. Намера наше установе је да се уз међусобно партнерство породице и установе дете развије у стабилну особу, вољену и подржавану, способну, комуникативну, креативну и маштовиту. Партнерски однос са породицом се гради и заснива на следећим принципима:

- добродошлице
- узајамног поверења и поштовања
- сталне отворене комуникације и дијалога о детету и програму
- уважавања међусобних мишљења и иницијатива
- поштовања заједничких правила понашања
- разноликости и индивидуализованости приступа
- уважавања перспективе и доприноса свих укључених страна
- заједничког доношења одлука и спремности на компромис и промене.

Сарадња са породицом се реализује у следећим облицима:

- Непосредна дневна комуникација између васпитача и родитеља;
- Општи родитељски састанци;
- Тематски родитељски састанци;
- Учешће родитеља у активностима и животу вртића;
- Индивидуални разговори.

Непосредна дневна комуникација између васпитача и родитеља подразумева размену дневних информација о дететовом понашању, активностима и исхрани у вртићу, о дневним променама дететовог расположења, о променама у групи, као и о новонасталим променама у породици, које могу утицати на дететово понашање у вртићу. Овај вид сарадње посебно је изражен у периоду адаптације детета која подразумева стално ангажовање како васпитача, тако и породице како би се дете што лакше прилагодило на живот у вртићу.

Општи родитељски састанци се одржавају на почетку, крају и по потреби и у другим терминима током радне године. Теме се односе на сву децу и имаће организациони, административни и информативни карактер. Циљ општег родитељског састанка је упознавање родитеља са новинама у раду вртића. С тим у вези, посебан нагласак ће бити стављен на упознавање родитеља са новом програмском концепцијом, начином организације рада и могућностима њиховог учешћа у животу вртића. Општим састанцима поред васпитача присуствују директор предшколске установе и по потреби стручни сарадници.

Тематски родитељски састанци се одржавају у свакој васпитној групи у складу са актуелностима у оквиру групе, као и у складу са уоченим потребама за унапређивање родитељских компетенција.

Учешће родитеља у активностима и животу вртића подразумева активно учешће родитеља кроз рад Савета родитеља, Управни одбор, као и кроз учешће представника родитеља у раду тимова установе. Осим тога, значајан аспект представља и укључивање родитеља у процес развијања пројеката у оквиру група и то у погледу давања предлога за истраживање, за различита места која могу бити ресурс у развијању пројеката, у погледу обезбеђивања различитих материјала, средстава и сл.

Саветодавни разговори са васпитачима, стручним сарадницима предшколске установе, педијатријском службом из Дома здравља. Родитељи се често нађу у ситуацијама или дилемама, које не знају на који начин да реше и тада им је стручна помоћ увек добродошла. Савремен родитељ се све мање ослања на свој инстинкт и на искуство претходних генерација, а све чешће тражи стручну подршку.

Зато настојимо да посебну пажњу посветимо јачању родитељских компетенција, пружању подршке у решавању различитих изазовних ситуација које развој детета са собом носи, као и пружању подршке родитељима деце са потешкоћама у развоју.

Још неки видови комуникације са родитељима су и:

★ **Писана комуникација** - подразумева пренос важних информација родитељима путем обавештења на огласној табли, путем смс порука или писаних обавештења које свако дете појединачно добија приликом поласка кући из вртића.

★ **Комуникација путем сајта установе** - на страници актуелности нашег сајта родитељи ће имати могућност да прочитају све текуће вести из вртића.

★ **Почетни и процесни панои** - путем ових панова родитељима се пружа прилика да се упознају са пројектима који се реализују у установи, као и да узму активно учешће у истим.

★ **Анкете и упитници** су чест вид сарадње вртића са породицом. У зависности од циља истраживања, анкете или упитници су анонимни или упућени сваком детету појединачно. Они доприносе ефикаснијем раду вртића, праћењу трендова, жеља и потреба родитеља, али и целокупне породице. С обзиром да је вртић дететова "друга кућа", овакав вид сарадње је веома битан.

★ **Портфолио детета** - током године васпитачи континуирано прате свако дете, квалитет односа које остварује, начин учешћа у пројектима... Осим васпитача, родитељи и деца су такође активни учесници у креирању портфолија. Нарочито се приликом креирања и допуњавања портфолија води рачуна о аутентичности, специфичностима сваког детета и његове породице, као и да портфолио увек буде доступан деци и родитељима.

3.2. ПОВЕЗАНОСТ СА ЛОКАЛНОМ ЗАЈЕДНИЦОМ

Предшколска установа обогаћује своју праксу коришћењем ресурса локалне заједнице, а деца учешћем у заједници развијају нова знања, осећање припадности и заједничког социјалног учешћа, властиту вредност и идентитет. Различита окружења у локалној заједници су простори заједничког учешћа деце и одраслих у учењу и грађењу смисла, кроз дијалог и узајамну подршку. Програм сарадње са локалном заједницом осмишљен је као стварање могућности да деца у различитим природним и друштвеним окружењима богате своју слику света, стичу нова и проширују постојећа знања кроз лични доживљај и искуство, развијају своје социјалне вештине и искуства, развијају осећај припадности заједници, развијају социјални идентитет и одговорност. С тим у вези, планирана је сарадња са следећим установама и институцијама из окружења:

- Сарадња са основном школом реализоваће се кроз: сарадњу учитеља, васпитача и стручних сарадника; посете деце из вртића школи (упознавање објеката, организација рада у школском простору, присуствовање часовима првих разреда); заједничке изложбе; заједничке шетње; слављење пројеката и сл. Циљ сарадње са школом је стварање што повољнијих услова за прелазак детета из средине вртића у школску средину с позиције његове лакше адаптације, адекватне припремљености за полазак у школу и успешног савладавања школског програма;
- Сарадња са библиотеком (учлањење деце у библиотеку, радионице за децу, дружење са деčјим песницима и писцима, донације књига за децу и друго);
- Сарадња са културно-уметничким друштвима кроз заједничке пројекте;
- Сарадња са Домом здравља, Полицијском и Ватрогасном станицом остварује се у циљу унапређивања превентивне здравствене заштите деце, као и упознавања деце са важном улогом ових институција;

- Сарадња са спортским клубовима (у циљу промовисања важности бављења спортом);
- Сарадња са предузећима и институцијама у непосредном окружењу у циљу обезбеђивања различитих рестлова и материјала за игру деце, као и у оквиру развијања пројеката;
- Сарадња са предшколским установама из окружења у циљу размене информација и примера инспиративне праксе.

3.3. РАД СА ДЕЦОМ И ПОРОДИЦАМА ИЗ ОСЕТЉИВИХ ГРУПА

Дечји вртић представља заједницу деце и одраслих у којој се развија демократска и инклузивна пракса, где се уважавају интереси деце, породице и заједнице. Тежимо да се рад са породицама и децом из осетљивих група базира на уважавању различитости саме деце и породица у развијању реалног програма кроз креирање инклузивног окружења подстицајног за игру и учење, стварање услова за учешће сваког детета и развијање осетљивости на дискриминацију. Обезбеђивање подстицајног окружења за игру и увођење промена у простор вртића у складу са различитим потребама деце и породице (културним, родним, здравственим), омогућава доживљај укључености, уважавања и припадања породице.

Мере и активности у оквиру подршке породици и деци из осетљивих група и уважавања различитости:

1. Примена Правилника о ближим условима за утврђивање приоритета за упис деце у предшколску установу;
2. Пријем деце на основу препорука установа и институција (Центар за социјални рад, Дечји диспанзер);
3. Обуке, семинари и радионице за развијање толеранције и поштовање различитости и унапређивање компетенција запослених за ову област;

4. Пружање додатне подршке деци из осетљивих група кроз различите начине подршке а на основу мишљења Интерресорне комисије (регресиран боравак, ангажовање личног пратиоца, обезбеђивање асистивне технологије, обезбеђивање дидактичких средстава);

5. Саветодавни рад са породицом;

6. Сарадња са Развојним саветовалиштем Дечјег диспанзера, консултовање стручњака различитог профила;

7. Подсећање локалне самоуправе на њихове обавезе и дужности за пружањем помоћи у инклузивном образовању и васпитању најмлађих (кроз заједничке сатанке, конференције за медије и јавне наступе);

8. Посета другим установама и размена искустава у овој области;

При уласку у колектив детета са потребом за додатном подршком, акценат стављамо на успостављање поверења, уважавања и сарадничких односа са родитељима. То се реализује кроз међусобне разговоре родитеља са нашим тимом васпитача детета и стручних сарадника, договором око поступака и активности које ће примењивати васпитачи у раду као и родитељи код куће да би се подстакло развој детета у највећој могућој мери. Вршњаци су нам такође моћан ресурс и покушавамо да и њиховим укључивањем и интеракцијом у групи подстакнемо равној и учење деце са тешкоћама.

Породице могу бити осетљиве услед деловања различитих фактора (болест, смрт, развод, сиромаштво, инвалидитет, развојни проблеми...) и тада им је потребна подршка, а посебно породицама са дететом предшколског узраста. С тим у вези, у Предшколској установи "МОЈ ВРТИЋ" се значајна пажња посвећује развоју инклузивне праксе којом се уважава родна, културна, здравствена и свака друга различитост и развија осетљивост на дискриминацију. Посебна пажња се посвећује укључивању деце из осетљивих група и пружању различитих начина укључивања и прилагођавања потребама и могућностима родитеља.

Тим за инклузивно образовање током године планира и реализује различите активности које доприносе унапређивању инклузивне праксе. Приоритетни задаци тима за инклузију у раду са децом и породицама из осетљивих група су:

- неговање инклузивне праксе путем сензибилизације и едукације васпитача, медицинских сестара васпитача, родитеља и локалне заједнице;
- пружање подршке у укључивању деце из осетљивих група у вршњачки колектив кроз интегрисање планова за децу у реални програм вршњачке групе;
- укључивање родитеља деце из осетљивих група и активно учествовање у активностима које подржавају деčју игру и учење кроз различите облике комуникације;
- пружање подршке васпитачима у планирању и реализацији васпитно-образовног рада са децом из осетљивих група, нарочито са децом која имају тешкоће у развоју;
- пружање подршке родитељима деце из осетљивих група, нарочито деце са тешкоћама у развоју;
- повезивање са институцијама из окружења у циљу остваривања различитих облика подршке породицама из осетљивих група.

Рад са децом из осетљивих група започиње припремом васпитача и групе за долазак детета. Такође, на самом почетку обављају се разговори са родитељима у циљу међусобног упознавања, информисања и договора око начина укључивања. Током прва три месеца боравка детета у вртићу акценат се ставља на посматрање и праћење детета у групи у циљу сагледавања његових јаких страна и потреба за подршком. Такође, осим информација од васпитача из групе, прикупљају се информације и из других извора (родитељи, васпитачи, здравствене и специјализоване установе). Уколико тим за инклузивно образовање након анализе свих прикупљених података процени да је потребно, приступа се изради педагошког профила и планирају се мере индивидуализације тј. прилагођавања. Ове мере подразумевају осмишљавање различитих начина за укључивање детета у реални програм ослањајући се на његове снаге - осмишљавање и предлагање игара и активности, материјала и средстава...

Породици ће се пружати подршка кроз саветодавни рад, предлагање различитих игара и активности, материјала и средстава, кроз заједничко учешће у тиму за пружање подршке детету.

Уколико се за тим укаже потреба, установа ће остваривати сарадњу и са различитим институцијама и партнерима из локалне заједнице (Центар за социјални рад, интерресорна комисија, Дом здравља, специјализоване установе...) у циљу пружања различитих облика додатне подршке породици - обезбеђивање личног пратиоца, одлагање поласка у школу, обезбеђивање адекватних помагала и средстава и сл.

3.4. ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ НАСИЉА

Један од основних задатака установе јесте осигурање безбедних и оптималних услова за несметан боравак и рад, као и заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања. Процедура, обавезе и одговорности запослених у поступању у ситуацијама сумње или сазнања о насиљу дефинисани су Правилником о мерама, начину и поступку заштите безбедности деце. Предшколска установа је израдила Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања као и Акциони план Тима за заштиту који се израђује и реализује у складу са околностима за сваку радну годину.

У циљу заштите безбедности деце Установа предузима следеће мере:

- сарадња са државним органима и органима јединице локалне самоуправе;
- дежурство васпитача, административног и помоћно-техничког особља;
- осигурање деце;
- обезбеђивање свих елемената заштите од пожара, поплаве, удара грома и других елементарних непогода које могу угрозити безбедност деце у Установи; - друге мере у циљу заштите безбедности деце, утврђене Законом и општим актима Установе.

У циљу што ранијег препознавања и спречавања било каквог облика насиља у Установи делује Тим за заштиту деце од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања. Тим је сачињен тако да буде испоштован принцип паритета тј. да у њега буду укључени представници свих интересних група (представници руководећих органа, стручних сарадника, васпитача, медицинских сестара васпитача и представника Савета родитеља). Чланови тима ће се активно укључити у послове промоције рада на превенцији насиља, информисању и едукацији родитеља, запослених и унапређивању рада у овој области. Тим делује на два нивоа – ПРЕВЕНЦИЈА И ИНТЕРВЕНЦИЈА. Превентивне активности обухватају стварање и неговање атмосфере прихватања, толеранције и уважавања, подизање нивоа свести за препознавање насиља, анализа броја повреда, заступљености различитих облика насиља, сигурности објеката и дворишта. Интервентне активности обухватају спречавање насиља, процену нивоа ризика и израду плана заштите у сарадњи са родитељима/старатељима или уколико постоји потреба укључивање других институција (Центар за социјални рад, Дом здравља, МУП).

Интерну заштитну мрежу чине директор, стручни сарадник, главни васпитач, васпитачи, ваннаставно особље (административно и помоћно-техничко особље), тим за заштиту деце од насиља и родитељи. У случају сумње или дешавања насиља запослени који су присутни сачињавају службене белешке о догађају и достављају их директору и тиму за заштиту деце од насиља који након процене нивоа ризика утврђују даље активности (саветодавни рад са родитељима, децом и запосленима, контактирање других институција).

3.5. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ „МОЈ ВРТИЋ“

Програм заштите деце од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања усклађен је са Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Сл. гласник РС“, бр.46/19; 104/2020. и „Сл.гласник РС“, бр.11/2024). Програм се утврђује на основу анализе стања безбедности, анализе повреда деце, присутности сумње на различите облике и интензитета насиља, злостављања и занемаривања у Установи током протеклог периода, специфичности и резултата самовредновања рада Установе у претходном периоду.

Полазећи од става да се свако насиље може спречити задатак установе је да креира климу у којој се:

- Учи, развија и негује култура понашања и уважавања личности
- Не толерише насиље
- Не ћути у вези са насиљем
- Развија одговорност свих
- Сви који имају сазнање о насиљу обавезују на поступање.

Општи циљ Програма заштите од насиља, злостављања и занемаривања је унапређивање квалитета живота деце и одраслих применом:

- Мера превенције за стварање безбедне средине за живот и рад деце;
- Мера интервенције у ситуацијама када се јавља насиље или се сумња на насиље, злостављање и занемаривање у установама.

Задаци тима:

- Подстицање осетљивости колектива Установе и родитеља за проблеме насиља над децом;
- Информисање колектива, родитеља и шире локалне заједнице о превентивним и интервентним мерама у вези са заштитом деце од насиља;

- Тимски рад на превенцији свих облика насиља;
- Комуникација са надлежним службама (Центар за социјални рад, СУП, Дом здравља);

- Сарадња са другим образовним установама посебно са основним школама.

Циљеви програма заштите од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања:

- Стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања;
- Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад вртића за препознавање насиља, злостављања и занемаривања;
- Планирање и реализација превентивних активности за заштиту деце од насиља;
- Дефинисање процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља;
- Информисање свих укључених у живот и рад вртића о процедурама и поступцима за заштиту од насиља и реаговање у ситуацијама насиља;
- Унапређивање компетенција васпитног и другог особља, родитеља и старатеља и локалне заједнице за уочавање и решавање проблема насиља;
- Спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама насиља;
- Успостављање система ефикасне заштите деце у случајевима насиља;
- Ублажавање и отклањање последица насиља и реинтеграција детета у заједницу и живот Установе.

Програмски задаци и активности заштите деце од насиља, злостављања и занемаривања:

-Осигурати безбедност и сигурност у окружењу деце Повезати анализу стања безбедности у установи са процесом самовредновања и вредновања рада и развојним планирањем. (Приручник за самовредновање и вредновање рада) О

Обезбеђивање услова за боравак деце у колективу уз поштовање наложених епидемиолошких мера;

Контрола стања и обезбеђивање физичког простора, поправка и елиминисање дотрајалог намештаја и обнављање новим;

Контрола стања и редовно одржавање мобилијара, дворишта и прилаза објектима Обезбеђивање квалитетних услова за боравак деце у колективу - израда и представљање Акционог плана за процес самовредновања и повезивање са Стручним активом за развојно планирање, Тимом за инклузију и Тимом за стручно усавршавање. На основу добијених параметара самовредновања планирати даљи рад. Служба ПЗЗ, директор, чланови Тима за заштиту од насиља.

Смањити познате и потенцијалне ризике и ситуације у односу на специфичности објекта Смањити ризике за инфицирање деце и запослених у колективу Организовање дежурстава у јутарњим и поподневним сатима и активностима, боравак деце у дворишту, стално контролисање запослених и родитеља;

Обезбедити и организовати континуирано стручно усавршавање у овој области Обука запослених за превентивне активности кроз различите облике интерног стручног усавршавања (васпитно образовно веће, стручни активи, трибине у зависности од ситуације) Непосредна разрада потенцијалних конфликтних ситуација, начина превенције и поступака интервенције за запослене и мере заштите за децу.

Унапређивати у континуитету васпитно образовни рад кроз примену и грађење реалног програма нових Основа програма ПВО Набавка и представљање литературе која оснажује васпитаче у области промовисања културе поштовања различитости и толеранције; Планирање и реализација активности које подстичу самопоштовање, толеранцију, ненасилну комуникацију, сарадњу, кооперативне игре, прихватање различитости.

Примена знања и искуства са обука за превентивне активности, кроз анкету за запослене, увид у педагошку документацију, децје продукте;

Свакодневно организовање боравак деце на отвореном у складу са временским приликама;

Континуиран педагошко инструктивни рад у области сарадње са породицом; Радити на успостављању правила понашања и понашања у групи као и уређеност правила понашања родитеља унутар Установе

У континуитету градити правила понашања у васпитној групи у свакодневним активностима са децом и постављање панела са илустрованим правилима;

Прибављање сагласности родитеља-старатеља о преузимању детета из вртића као и о фотографисању деце и постављању фотографија на сајт Установе, изласци са васпитачима ван Установе

Обезбедити у континуитету информисаност и подршку родитељима у овој области: упознавање родитеља на родитељским састанцима са Конвенцијом о правима деце; Упознати родитеље са актуелним правилницима и протоколима о поступању; Организовање трибина, дебата и округлих столова као и радионица за родитеље са темом превенције насиља и промовисања толеранције и уважавања. Постери за родитеље, организовање хуманитарних акција и мера солидарности за угрожене породице; Израда и расподела брошура, флајера.

Интензивирати сарадњу са другим институцијама и локалном заједницом: школе и друге просветне институције, установе културе, социјалне заштите. Учесће у пројектима и манифестацијама које промовишу ненасиље и толеранцију у заједници.

Поступање установе у случају дискриминаторног понашања учесника у васпитно-образовном раду

Под дискриминацијом, односно дискриминаторним понашањем подразумева се понашање којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање чињења (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статус мигранта, расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или

политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Вређање угледа, части или достојанства личности у установи јесте понашање лица или групе лица које може да има обележја психичког и социјалног насиља или злостављања. Када се узнемиравањем и понижавајућим поступањем повређује неко од личних својстава, понашање се квалификује као дискриминација.

У складу са Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Сл.гласник РС“, бр.65/2018) програм превентивних активности се проширује и на област превенције дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности и садржи:

- Уграђивање и остваривање принципа једнаких могућности и недискриминације у свакодневном животу и раду установена свим нивоима (појединац, васпитна група, стручни органи и тимови, родитељи);
- Пружање додатне подршке деци и њиховим родитељима из мањинских и осетљивих група, посебно у случају сметњи у развоју и инвалидитета, здравствених тешкоћа, ризика од напуштања образовања и васпитања;
- Стручно усавршавање запослених са циљем унапређивања компетенција из области промоције и развијање културе људских права, интеркултуралности, толеранције и превазилажење стереотипа и предрасуда;
- Информисање о правима, обавезама и одговорностима свих учесника васпитнообразовног процеса у спречавању и заштити од дискриминације и дискриминаторног понашања;

- Остваривање сарадње са родитељима, јединицом локалне самоуправе и надлежним органима и службама кроз различите начине, облике и садржаје;

- Праћење, вредновање и извештавање органа установе о остваривању и ефектима програма спречавања дискриминације и дискриминаторног понашања. Ради предузимања одговарајућих мера и благовременог реаговања на ризике од дискриминаторног понашања, сачињава се матрица за процену нивоа дискриминације, тако што се уочено дискриминаторно понашање сврстава у један од три нивоа (матрица за процену ризика) у зависности од:

- Узраст учесника у образовању при чему место и време извршеног понашања утичу на избор врсте мере и активности које се предузимају у интервенцији;

- Интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања;

- Облик и начин дискриминаторног понашања – узнемиравање и понижавајуће поступање;

- Последица дискриминаторног понашања - Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања планира, организује и стара се о спровођењу мера и активности у установи на превенцији дискриминаторног понашања и насиља самостално и у сарадњи са другим тимовима – за инклузивно образовање, самовредновање и др. У ситуацијама када се примети да постоји одступање од прописаних принципа, тим за заштиту реагује у сарадњи са органима установе. Због осетљивости и сложености проблема, тим за заштиту сарађује са стручним органима и другим тимовима, директором, органом управљања, саветом родитеља, општинским саветом родитеља и локалном заједницом. За активности које тим за заштиту планира и предлаже на нивоу установе, директор задужује и остале чланове колектива, јер је неопходно да сви учествују у превенцији дискриминације и насиља.

Поступање установе у одговору на кризни догађај

Поступање установе у одговору на кризни догађај подразумева примену унапред дефинисаних начина поступања у реаговању на кризни догађај, јачање

отпорности установе, обезбеђивање ефикасне реакције у пружању заштите деци и запосленима који су били изложени кризном догађају на индиректан или директан начин, као и активности установе за повратак у редован начин рада. Кризни догађај је непредвидив догађај са потенцијално негативним последицама и може проузроковати значајну штету особама које су непосредно или посредно изложене кризном догађају. Карактерише га број жртава (повређених или настрадалих), материјална штета, психолошке реакције појединца и/или заједнице у целини, као и солидарност у сврху отклањања последица.

У сврху отклањања или свођења на минимум последица које је кризни догађај изазвао по организацију рада и функционисање установе предузимају се активности на јачању отпорности установе засноване на следећим принципима:

- Континуитет – подстицање приправности и обезбеђивање континуираног пружања квалитета образовања и васпитања, подизање свести, планирање и припрема за реаговање у кризним догађајима.

- Сарадња – интерсекторска повезаност и заједничко деловање у ванредним ситуацијама, с обзиром на врсту кризе.

- Доступност – омогућавање брзог приступа доступним ресурсима како би установа обезбедила континуитет и право на квалитетно образовање и васпитање у време кризног догађаја.

- Ефикасност – обезбеђивање да установа активно предузима правовремене и адекватне кораке у реаговању на кризни догађај. У циљу ефикасног поступања у кризним догађајима установа формира тим за кризне догађаје у оквиру тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као његов обавезни део. Програм поступања установе у кризним ситуацијама саставни је део програма заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и садржи:

- Процену снага, капацитета и специфичности установе да се суочи са различитим потенцијалним кризним догађајима;

- План поступања у ситуацијама кризе треба да садржи: безбедна места унутар и изван установе, начин алармирања, односно оглашавања и информисања у установи у зависности од врсте кризног догађаја и у складу са евакуационим планом установе, план распореда просторија и начин означавања свих просторија у установама (ходника, радних соба, кабинета и других просторија са унутрашње и спољашње стране);
 - Стручно усавршавање запослених ради јачања компетенција за пружање психосоцијалне подршке, за реализацију плана евакуације и друге обуке које могу допринети ефикасном реаговању установе у различитим кризним ситуацијама;
 - Унапређивање безбедносне културе деце и запослених;
 - Начин реаговања – кораци поступања установе када се догоди кризни догађај;
 - Начин укључивања и сарадње са породицом ради заједничког деловања на јачању отпорности установе;
 - Начини праћења, евалуације и извештавања о реализацији програма.
- Задаци Тима за кризне догађаје:
- Прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа;
 - Успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите;
 - Сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције;
 - Благовремено информисање деце/ученика, родитеља, запослених и медија о догађају;
 - Психосоцијална подршка деци и запосленима;
 - Израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи;
 - Праћење реализације планова и евалуација;
 - Вођење документације и извештавање;
 - Други послови који могу бити од значаја у ситуацијама када се деси кризни догађај.

Након реализације плана поступања у кризним догађајима и успостављања стабилног стања, Тим за кризне догађаје врши евалуацију спроведених активности и сачињава извештај.

Евалуација обухвата: анализу ефеката спроведених мера и активности, пружање прве психолошке помоћи, са посебним освртом на снаге, изазове, и препоруке у реаговању на кризни догађај. Тим за кризне догађаје континуирано прати реаговања деце и запослених и процењује потребу за психосоцијалном подршком у наредном периоду и у сарадњи са спољашњом мрежом заштите израђује план о њеној реализацији.

У сарадњи са спољашњом мрежом заштите се процењује степен смиривања ситуације и покреће процес договарања са породицама жртава и повређених о начинима обележавања сећања на догађај (обезбеђивање простора, активности сећања, обележавање годишњице и сл.).

Документација, анализа и извештавање

Приликом спровођења превентивних и интервентних мера и активности Установа:

- Евидентира случајеве насиља, злостављања и занемаривања другог и трећег нивоа;
- Прати остваривање конкретних планова заштите другог и трећег нивоа;
- Укључује родитеља у васпитни рад у складу са врстом и нивоом насиља и праћење ефеката предузетих мера и активности;
- Прати остваривање плана поступања установе у кризним догађајима;
- Евидентира кризне догађаје; • Анализира стање и извештава

3.6. ТРАНЗИЦИЈА И КОНТИНУИТЕТ У ОБРАЗОВАЊУ

Деци је потребан континуитет искустава из различитих животних окружења кроз који се гради осећање сигурности и смисла и развијају диспозиције за учење као основ целоживотног учења. Транзициони периоди представљају временске периоде током којих дете доживљава промену због преласка са једног на други ниво васпитања и образовања. Они обухватају неколико месеци пре преласка на следећи ниво и неколико месеци након преласка. Односе се на:

- први полазак у вртић/јаслице (прелазак из породице у вртић);
- прелазак из јаслица у вртићку групу;
- прелазак из једне групе у другу;
- полазак у школу.

Процеси адаптације и транзиције планирају се и систематски прате уз уважавање перспективе детета и родитеља, подстицање партнерства, уважавање могућности и ресурса вртића, породице и заједнице. Током транзиционих периода се активно прилагођавају и деца и одрасли на нови контекст у оквиру кога се заједнички успостављају рутине, навике, обрасци понашања. Имајући у виду различитост деце и породица, и у периоду адаптације је важно поштовати принцип индивидуализације и сам процес адаптације ускладити са могућностима и потребама конкретне деце и њихових породица.

Посебна пажња у предшколској установи посвећује се првом поласку детета у вртић и његовом укључивању у живот и рад вртића. Најпре се организују родитељски састанци у циљу пружања осећаја добродошлице, међусобног упознавања, уважавања и успостављања поверења. У оквиру ових састанака родитељима се пружају основне информације о животу и раду вртића, програму, начину њиховог учешћа, затим препоруке како да се припреме за период адаптације, а деци се омогућава да се упознају са васпитачима и простором вртића. Том приликом и васпитачи упознају децу, њихове навике, интересовања, склоности, као и карактеристике и потребе њихових породица. Током адаптационог периода

васпитачи пажљиво планирају и осмишљавају игре и активности, као и понуду средстава и материјала за новоуписану децу, а све у циљу стицања поверења у васпитаче, развијања осећаја сигурности у новом окружењу и њиховог лакшег укључивања у колектив. Током овог процеса родитељима се обезбеђује и континуирана стручна подршка и саветодавни рад.

Прелазак деце из јаслених у вртићке групе је доста олакшан имајући у виду да се за реализацију програма користе сви расположиви простори установе, па самим тим деца различитих група и узраста често користе и сусрећу се у заједничким просторима вртића (двориште, хол). Осим тога, током развијања пројеката долази и до повезивања активности различитих група, као и до планирања и реализације активности на нивоу установе које подразумевају учешће више група (представе, спортске игре, различита дружења деце, васпитача и родитеља), што такође олакшава транзицију из јаслених у вртићке групе.

Полазак деце у школу представља транзициони период за који одговорност имају предшколска установа, основне школе и родитељи. Такође, овај период подразумева и значајно мењање реалног контекста у ком се одвијају активности деце, па је зато неопходно заједнички планирати и организовати различите видове сарадње и подршке у циљу обезбеђивања континуитета квалитетног физичког и социјалног контекста за развој и учење кроз холистички приступ детету уз уважавање индивидуалних карактеристика. У години пред полазак у школу сарадња предшколске установе и основних школа се континуирано одвија и подразумева следеће активности: посете деце и васпитача школама, посете ученика и учитеља вртићу, заједничке активности школске и вртићке деце (спортске, креативне...), укључивање у заједничке манифестације, пружање подршке родитељима у вези уписа и припреме деце за полазак у школу. Осим тога, сарадња са школама ће се по потреби одвијати и у оквиру реализације пројеката и то у виду коришћења ресурса које школе пружају у истраживању деце. Када су у питању деца из осетљивих група, повезаност предшколске установе, родитеља и школе треба да буде још интензивнија како би се обезбедио континуитет у пружању подршке деци. У том циљу се три месеца пре укључивања детета у школски систем заједнички израђује

план транзиције, сагледавају ресурси и планирају активности које ће детету омогућити што лакши прелазак са једног на други ниво образовања. Заједно са родитељима као партнерима креирамо праксу која се уз њихову сагласност преноси и у школски систем и може имати позитиван ефекат на даље учење и развој детета (педагошки профил, мере прилагођавања...).

4. ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА КАО МЕСТО РЕФЛЕКСИВНЕ ПРАКСЕ

4.1. ЗАЈЕДНИЦА РЕФЛЕКСИВНЕ ПРАКСЕ: РАЗВОЈ ПРАКСЕ, ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ И ЈАВНО ДЕЛОВАЊЕ

Развијање рефлексивне праксе је континуирани процес преиспитивања теоријских и властитих полазишта и сопствене праксе кроз односе сарадње, поверења и размене са колегама, породицом и децом; повезивањем са другим практичарима, истраживачима и стручњацима у покретању заједничких истраживања о питањима која су релевантна за праксу предшколске установе и која су у функцији развијања програма, у складу са концепцијом Основа програма.

Развијање заједнице рефлексивне праксе у Предшколској установи "МОЈ ВРТИЋ" се остварује кроз процес сталног стручног усавршавања, размене, учења и грађења квалитета који се на том учењу заснива, на различитим нивоима, који су у наставку описани:

- ★ Стручно усавршавање - васпитачи у оквиру личне евиденције, а на основу сагледавања нивоа развијености компетенција за професију васпитача, израђују лични план стручног усавршавања. На основу ових планова и приоритетних потреба у установи, тим за професионални развој ће сачињавати годишњи план стручног усавршавања. Планом су обухваћени

различити облици интерног (прикази примера инспиративне праксе, размене на нивоу Васпитно-образовног већа, предавања, радионице, едукативне брошуре...) и екстерног стручног усавршавања (акредитовани програми стручног усавршавања, стручни скупови струковних удружења...).

- ★ Састанци и размене на којима ће васпитачи заједнички преиспитивати културу и структуру вртића и друге димензије контекста реалног програма.
- ★ Коришћење стручне литературе која је релевантна за развијање Основа програма.
- ★ Функционисање тимова на нивоу установе (Актив за развојно планирање, тим за самовредновање рада, тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, тим за професионални развој, тим за обезбеђивање квалитета рада установе, тим за инклузивно образовање).
- ★ Систематично увођење приправника у посао на основу заједничког плана рада приправника и ментора.
- ★ Размена искустава са предшколским установама из окружења.
- ★ Учешће у раду струковних удружења.

Установа и сви запослени заступају интересе деце и породице у широј заједници и настоје да промовишу рад предшколске установе и то на следеће начине:

- промовисање Година узлета и различитих активности вртића путем медија, друштвених мрежа, сајта установе;
- презентација и прослава пројеката у локалном окружењу;
- учешће на стручним скуповима струковних удружења и ангажовање у струковним удружењима;
- учешће на различитим манифестацијама и конкурсима;
- припрема различитих брошура.

4.2. ВРЕДНОВАЊЕ КРОЗ ПРАЋЕЊЕ И ДОКУМЕНТОВАЊЕ ОСТВАРИВАЊА ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Праћење и вредновање представља саставни део развијања реалног програма у установи. Основни принципи праћења и вредновања су учешће деце, породице и других учесника у праћењу програма и рефлексивни приступ пракси. Сврха вредновања програма је критичко преиспитивање усклађености праксе предшколске установе и реалног програма са концепцијом Основа програма. Циљ је грађење квалитета праксе предшколске установе као заједнице учења и квалитета програма васпитно-образовног рада са децом, као и афирмација предшколског програма установе у друштвеној и професионалној заједници.

Вредновање се у Предшколској установи "МОЈ ВРТИЋ" врши:

- на нивоу сваке групе;
- на нивоу посебних програма који се реализује у одређеним групама;
- на нивоу целе установе.

На нивоу васпитних група праћење кроз документовање обухвата праћење учења и развоја детета и праћење како се развија програм. Сврха праћења детета није процењивање његових развојних могућности и постигнућа, него потпуније разумевање дететовог развоја и учења и на основу тога пружање сталне подршке добробити детета. Сврха праћења развијања програма је континуирано грађење квалитета програма предшколског васпитања и образовања. Праћење децјег учешћа и учења врши се кроз индивидуалне децје портфолије, а праћење како се развија програм кроз групне портфолије.

ДЕЧЈИ ПОРТФОЛИО је кумулативна збирка различите документације о појединачном детету којом се гради персонализована прича о искуствима и учењу детета и контексту у коме се та искуства одвијају и подржавају током похађања

вртића. То није збирка насумично прикупљених деčјих продуката, ликовних радова или фотографија које прате уопштени коментари и забелешке васпитача, без јасне и смислене везе са разлозима избора и без разврставања по одређеној структури којом се даје значење појединим унетим садржајима, већ се кроз њега могу документовати:

- омиљени простори у вртићу, тренуци блискости са пријатељима (фотографије, искази и белешке васпитача)
- сарадња са децом и одраслима у заједничким активностима
- интеракције са материјалима, активности истраживања, продукти детета настали у темама/пројектима
- ситуације зачудности, радости и уживања у игри
- учешће породице детета (бележе се заједнички тренуци, заједничке активности, предлози, коментари, фотографије добијене од родитеља у оквиру пројекта...)
- посебни догађаји везани за вртић и локалну заједницу (документовање учешћа и продуката детета у виду улазница, налепница, писама и сл. са неке прославе, акције или излета).

Саставни део деčјег портфолија чине и *приче за учење*. Оне представљају један од начина документовања кроз који истражујемо како дете учи, уочавамо његове јаке стране и развијамо сопствену осетљивост за препознавање и подржавање диспозиција за учење, а састоје се из:

- документоване ситуације учења применом различитих техника (фотографија, мапа, цртеж, слика... које направи дете или васпитач; белешка васпитача као кратак опис ситуације);
- консултације са дететом (забележен коментар детета о ситуацији, активности или продукту);
- тумачење (процена васпитача колика је спремност детета да буде активни учесник у одређеној ситуацији, да преузме иницијативу, испољи вољу, знање и умење, буде истрајно и спремно да сарађује са другима...);
- подршка (предлог васпитача за даљу подршку).

ТЕМАТСКИ/ПРОЈЕКТНИ ПОРТФОЛИО чине:

❖ *план теме/пројекта* који се бележи на посебном формулару и обухвата смернице за почетак развијања теме/пројекта (назив, повод, извори сазнања, полазне идеје, материјали и ресурси, сарадња са породицом и локалном заједницом);

❖ документовање процеса развијања теме/пројекта кроз:

→ *Почетни пано* - израђује се на почетку развијања теме/пројекта заједно са децом и садржи: почетне идеје које су покренуле пројекат; информације о унетој провокацији и дејим реакцијама на њу; почетна дејја искуства представљена кроз цртеже, слике, коментаре; позив за родитеље и простор за њихове идеје; фотографије; прве кораке у истраживању;

→ *Процесни пано* - документује развијање теме/пројекта и садржи: фотографије чиме се деца баве; фотографије места и ситуација заједничког учешћа деце са одраслима и децом других група и ван вртића уз коментаре; фотографије учешћа родитеља; дејје радове настале током развијања теме/пројекта уз коментаре деце и васпитача;

❖ *прича о тему/пројекту* - то је наративни запис васпитача о томе како је започета тема/пројекат, како се развијала и завршила. Прича о теми/пројекту садржи: наслов; уводни део (како је дошло до покретања теме/пројекта, промене у простору, унети материјали, како су позвани родитељи на учешће); разрада (опис како је текло развијање теме/пројекта); завршни део (завршне активности у теми/пројекту); запажања васпитача (значајна искуства, очекивања, тешкоће, увиди).

Осим на нивоу група, током године ће се вредновати остваривање предшколског програма и то кроз сталну стручну размену и заједничку рефлексију васпитача. Имајући у виду величину установе, ова размена ће углавном бити организована на нивоу Васпитно-образовног већа. Запослени ће у ту сврху промишљати и дискутовати о следећим темама: преиспитивање усклађености реалног програма са концепцијом Основа програма; преиспитивање и анализа

средине за учење, квалитета односа, заједничког учешћа, подршке диспозицијама за учење, различитости, сарадње са породицом и локалном заједницом; рефлексивна о развијању појединачних тема/пројеката у васпитним групама. Оваква врста самовредновања неће служити у сврху процене рада васпитача, већ као основ за заједничко промишљање, формирање заједнице професионалног учења и унапређивање квалитета праксе.

Носилац вредновања на нивоу установе је тим за самовредновање рада. Самовредновање рада предшколске установе спроводи се сваке године у оквиру изабране области квалитета, а сваке пете године у целини. Тим за самовредновање рада израђује годишњи план самовредновања који обухвата кораке у процесу самовредновања. Овај процес подразумева да се током године врши процена остварености стандарда квалитета у оквиру изабране области, а након тога се на основу извршене процене даје предлог мера за унапређивање квалитета и израђује акциони план. Тим за самовредновање током процеса примењује различите технике и инструменте и користи више различитих извора информација како би процена била објективна и ваљана (консултовање деце, васпитача, родитеља, чланова УО и представника локалне заједнице, анализа педагошке документације, непосредни увид у рад са децом, заједничке анализе и дискусије). Током процеса самовредновања, а нарочито приликом предлагања мера за унапређивање и израде акционог плана, тим за самовредновање сарађује са Активом за развојно планирање и тимом за обезбеђивање квалитета и развој установе.

Појединачна праћења и извештаји о остваривању реалног програма, као и извештаји о раду тимова, биће саставни део Извештаја о реализацији годишњег плана рада установе, што ће представљати смернице за планирање рада за наредну годину.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ОСТВАРИВАЊА ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Праћење и вредновање остваривања предшколског програма има за циљ развијање критичке рефлексije и унапређивање квалитета рада Установе.

Овај процес је саставни део развијања реалног програма. Основни принципи на којима се заснива праћење и вредновање праксе су:

- Видљивост програма различитим учесницима;
- Рефлексивни приступ пракси (критичко преиспитивање усклађености реалног програма са концепцијом Основа програма);
- Заједничко учење кроз дијалог и заједничко промишљање свих учесника о различитим аспектима развијања реалног програма у вртићу;
- Уважавање вишеперспективности (сагледавање неке димензије праксе са становишта деце, васпитача, стручних сарадника, родитеља, представника ЈЛС);
- Усаглашеност рада и развијање праксе у складу са стандардима квалитета рада предшколских установа;
- Одговорност свих практичара за даље промене праксе и грађење квалитета у раду Установе.

Начини праћења и документовања педагошке праксе и реалног васпитно образовног програма

Процес самовредновања ће се реализовати према димензијама квалитета програма кроз коришћење инструмената за самовредновање сваке од наведених димензија квалитета преко показатеља који омогућавају праћење димензије. Актуелни Правилник о стандардима квалитета рада установа („Сл.гласник РС-Просветни гласник“, бр. 14/2018 и 1/2024) дефинише стандарде квалитета рада предшколске установе кроз следеће области:

- Васпитно - образовни рад
- Подршка деци и породици
- Професионална заједница учења

- Управљање и организација

Самовредновање рада предшколске установе се спроводи у континуитету сваке радне године у оквиру неке од одабраних области. Самовредновање је пратећи процес у имплементацији „Година узлета“. Овим процесом сагледавамо реалну слику стања у оквиру одабране области. Укључују се различити учесници у процес самовредновања и користе се различите технике и инструменти.

Ресурс у спровођењу самог процеса самовредновања је Водич за самовредновање у предшколским установама као део литературе припремљен у склопу имплементације нових Основа програма.

Носиоци процеса самовредновања су чланови централног Тима за самовредновање на нивоу установе а рад је организован и на нивоу тимова објеката. Праћење и документовање процеса учења и развоја детета вршимо путем децјег портфолија. У склопу портфолија могу се наћи различите скале и друге технике посматрања и праћења, групне и индивидуалне приче за учење, продукти и искази детета настали у консултовању са децом, продукти детета настали у игри и у оквиру теме/пројекта, фотографије, видео и аудио записи настали у различитим ситуацијама који су детету посебно важни. Праћење и документовање развијања програма вршимо путем тематског/пројектног портфолија. Он садржи план развијања теме/пројекта и причу о теми/пројекту. Документовање обухвата и израду почетног и процесног паноа, фотографије промена у физичкој средини, поједине активности деце у оквиру теме/пројекта, ситуације у којима се деца посвећено баве, ситуације заједничког учешћа као и места у заједници на којима су деца учила. Заједничко прављење сликовница, брошура, видео клипова, постера, инсталација у простору. Консултовањем са децом и другим учесницима у програму и документовањем њихових идеја, ставова и мишљења обезбеђује се вишеперспективност у развијању програма.

Праћење остваривања Предшколског програма подразумева и примену других инструмената као што су:

- Израда Годишњих извештаја по објектима и Годишњег извештаја о раду Установе;

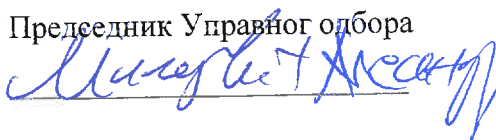
- Стручна анализа и дискусија на састанцима Педагошког колегијума;
- Анализом и дискусијом на Активу директора и стручних сарадника округа;
- Дискусија и евалуација кроз извештаје на стучним телима и активима:

Актив васпитача, Актив медицинских сестара васпитача, Васпитно образовно веће, Актив предшколских група, Тим за обезбеђивање квалитета рада Установе, Тим за развијање посебних програма, Тим за развијање предшколског програма;

- Радом и анализом Актива за развојно планирање;

• Радом Тимова на нивоу установе (за инклузију, за заштиту деце од насиља...); Анкетирањем родитеља и фокус групама; Анализом, проценом и предлозима на Савету родитеља; Посетама и разменом са просветним саветником; Посетом и разменом са другим установама из региона.

Председник Управног одбора

Директор

